

Министарство просвете и спорта Републике Србије
Програм реформе средњег стручног образовања

Јединица за имплементацију програма

Отона Жупанчича 30, 11000 Београд

Тел.: + 381 11 260 8181

Е-mail: office@vetserbia.edu.yu

www.vetserbia.edu.yu

“ТВИНИНГ И ПАРТНЕРСТВО КАО ПОКРЕТАЧИ РАЗВОЈА ШКОЛЕ”

**Програм обуке за директоре
стручних школа у Програму реформе
средњег стручног образовања –
фаза II**

Београд, март 2007.

ПОВЕЗИВАЊЕ

Кратак водич за твининг и партнерство школа ЕУ

САДРЖАЈ:

1. Шта су твининг и партнерство ?
2. Твининг и партнерство
3. Користи од твининга и партнерства
4. Облици твининга и партнерства
5. Услови за успешан твининг и партнерства
6. Успешни твининг и партнерства – карактеристике
7. Предности узајамних или двостраних твининга и партнерстава
8. Друга разматрања
9. Како направити твининг и партнерство
10. Планирање
11. Имплементација Вашег твининг пројекта или партнерства
12. Евалуација Вашег твининг пројекта или партнерства
13. Решавање конфликта

АНЕКСИ

1. Шта су твининг и партнерство?

Средње стручне школе ступају у интеракције на више различитих нивоа. Неки примери за овакве интеракције су:

- Школе учествују у формалној или неформалној мрежи или удружењу.
- Кадар једне школе разговара са кадром из других школа на националним, регионалним и међународним конференцијама.
- Једна школа контактира другу за конкретну информацију или за копију извора.
- Менторска школа дели сазнања или вештине са млађом, мањом или ново- оформљеном школом или школском јединицом.
- Две или више школа раде заједно на конкретном пројекту.
- Размене кадрова између школа ради већег знања или вештина.

Ове интеракције могу бити формалне или неформалне. Оне могу бити једнократне или могу трајати један дужи временски период. Оне су пресудне за успех средњих стручних школа зато што омогућавају размену виталних информација и стварају могућности за заједнички рад.

2. Твининг и партнерство

Ова два термина се користе у многим различитим контекстима.

“**Twinning**” на енглеском значи „направити близанца“- (упарити).

Израз се користи приликом братимљења градова. По том концепту, градови који се налазе географски и политички далеко једни од других се спарују у циљу неговања људских контаката и културолошких веза. Братимљени градови врло често имају сличне демографске или друге карактеристике.

У Европи су такви градови у паровима познати као збратимљени градови, пријатељски градови или партнерски градови (на немачком “Partnerstädte”).

Европска Унија користи овај израз у најмање два контекста.

Вежба братимљења (“twinning exercise”) - ово је назив за инструмент политике ЕУ којим се државни чиновници из држава чланица прекомандују код држава које су аплицирале да приступе организацији, са циљем да убрзају процес њиховог правног приступања у ЕУ и постављања институција које ће подржати и спроводити прелазак у ЕУ.

“**E-twinning**” је електронски оквир креиран у ЕУ да олакша школама да сарађују преко интернета с партнерским школама из других европских земаља. „E-twinning“ је главна акција Програма за електронско учење европске уније. Она промовише сарадњу школа широм Европе коришћењем информација и комуникационе технологије тако што обезбеђује подршку, алате и услуге да олакша школама да формирају краткорочна или дугорочна партнерства у било којој области.

Партнерство је дефинисано на више начина. У бизнису се обично мисли на чланове пословног подухвата, који се ствара уговором и у коме два или више лица или организације договорно улажу своје способности и новац а деле профит или губитке. Термин се такође може користити да дефинише однос између појединаца и група, који карактерише узајамна сарадња и одговорност, какви су потребни за постизање неког конкретног циља.

Термин партнерство се често користи за више формализовану сарадњу између школа или сарадњу школа и универзитета и компанија или јавних установа, као што је то случај у *центрима за изузетне* или у партнерствима између приватних и јавних. Оваква партнерства често се заснивају на формалним уговорима.

У овом нашем водичу ми ћемо користити оба термина. „Twinning“ је добар концепт зато што ова реч означава сарадњу између веома сличних организација као што су школе. За сарадњу међу школама, ова реч има сличне конотације које налазимо код братимљења градова, као „у циљу неговања људских контаката и културолошких веза“ што је овде такође имплицирано, као и типичну сличност у карактеристикама (нуђење сличних курсева сличним циљним групама итд..)

Твининг контакти могу водити оснивању редовног партнерства између две школе у односу на одређену активност.

На пример: две школе одлуче да омогуће неким својим полазницима да један део свог курса ураде узајамно у другој школи и да им то буде признато.

У овом водичу се полази се од претпоставке да се твининг или партнерство дешавају између две школе, свака у својој земљи, али наравно, твининзи и партнерства се развијају и често ће укључити читаву мрежу институција у више земаља.

Формирање стратешких партнерстава између школа у различитим земљама добија на убрзању са повећаном тражњом за међународним искуством и са већим знањем језика. Добар пример је ТЕКО центар у Данској. То је данска школа за обуку у области текстила која је формирала партнерства са школама у Милану, Америци и Словенији како би за своје полазнике омогућила праксу у одговарајућим срединама.

3. Користи од твининга и партнерстава

Потенцијалне користи од твининга (и партнерства) укључују следеће:

а) Образовање кадрова

Твининг и партнерство могу да помогну у ојачавању школских кадрова који су укључени кроз размену или трансфер вештина и знања. Ово с друге стране може довести то обнављања развоја школске стратегије и иновације.

б) Идентификација најбољих примера из праксе

Твининг и партнерства обезбеђују могућности да се идентификују идеје, приступи, технике и методи који су се показали да добро функционишу код колега у партнерским школама а које се могу делити и послужити као инспирација за нове иницијативе и помоћи школама да избегну ситуације да поново откривају рупу на саксији.

ц) Додата вредност, бољи квалитет и ефикасност школских активности

Тамо где Твининг и партнерства укључују сарадњу на некој специфичној активности, они обично доносе додатну вредност, више квалитета и ефикасности.

д) Ширење хоризоната

Твининг и партнерства помажу школским кадровима и полазницима да прошире своје видике и да буду више отворени, да сруше баријере, да разумеју друге културе и да науче не само како се образовање и едукација развијају и примењују у другим земљама него и перспективу запошљавања у регионалном окружењу.

е) Изградња односа

Твининг и партнерства могу помоћи да се изграде јаче везе између школских кадрова (и полазника) у разним земљама. Ови односи су међу најважнијим предусловима за трајне контакте и сарадњу (одрживе контакте) и на њих се може рачунати кад нека од укључених школа има потребу у којој њихов партнер може да им помогне, или кад се појаве могућности за заједнички рад, на пример на пројектима.

ф) Умрежавање

Твининг и партнерства могу допринети већем умрежавању, на пример када су школе које су укључене у сарадњу отворене према узајамно постојећим локалним и регионалним мрежама. Умрежавање може имати широке и важне перспективе на примеру односу према инвестицијама страних компанија, трансферу технологије и запошљавању.

г) Мобилност наставника и ученика

Твининг и партнерства су корисни када школе желе да створе услове за покретљивост наставника и ученика. Партнерска школа може бити домаћин наставницима и полазницима али такође може створити потребне контакте за компаније и социјалне partnере ради организовања праксе и посета.

4. Облици твининга и партнерства

Твининг и партнерства могу узети многе различите форме. Активности су углавном организоване у виду пројеката¹. Постоји најмање 5 основних категорија: размена едукације, размена информација, техничка размена, сарадња на конкретним иницијативама или пројектима и е-твининг.

4.1. Размена едукације

Овде је укључен један или више наставника из једне школе у посети или у вези са партнерском школом за један временски период, ради учења или преузимања информација и вештина. Размене у едукацији могу укључивати и стажирање, едукацију на терену, едукацију преко интернета (on line) или студијска путовања.

I. Стажирање даје наставницима прилику да раде у другој школи и стекну практично искуство и да буду суочени са различитим начинима како школе организују или имплементирају своју едукацију. Стажирање може бити једносмерно (наставник једне школе у посети партнерској школи) или двосмерно (две школе размењују кадрове у исто или у различито време). Едукација кадрова може се спроводити кроз учешће у редовним часовима школе домаћина, или може бити специфично обликована према потребама наставника у посети. Сам стаж може бити краткотрајан (нпр. 1-3 недеље) или дужи (на пример 6 месеци). У неким примерима стажисти у посети могу привремено окупирати радна места у школи домаћину.

II. Едукација на терену догађа се када кадар из једне школе, који је искусан у одређеној теми, буде позван да пружи едукацију кадровима партнерске школе, полазницима или социјалним партнерима.

III. Студијска путовања су кад група наставника из једне школе посети потенцијалног или постојећег партнера у иностранству у циљу разумевања одређених аспеката о томе како страна школа функционише, услови у којима ради, услуге, сарадња са социјалним партнерима итд.. Студијско путовање може садржати много различитих активности зависно од циљева путовања: презентације, праћење радионица и едукације у учионици, стручне дискусије, едукација, посете социјалним партнерима, институцијама и компанијама, заједничко спровођење мини пројеката, преговори о томе како отпочети е-твининг итд.

IV. Пример учења преко интернета(on line) је када се кадрови понашају као наставници или као ученици на курсевима преко интернета у који су укључени чланови колектива из партнерске школе. Овакав курс може бити део регуларног

---

¹ Пројекат је привремен, једнократан подухват предузет да створи јединствен производ или услугу која ће донети корисну промену или додатну вредност. Ова особина привремености и једнократности је у контрасту са процесима или операцијама које су трајног или полу – трајног карактера и које представљају функционални рад да створи исти производ или услугу стално изнова. Управљање у ова два система је често веома различито и захтева различите техничке вештине и филозофију, те је према томе неопходан развој управљања пројектима (Project management).

програма школе која нуди едукацију или може бити конципиран за специфичну конкретну сврху.

4.2. Размене информација

Ово је слично размени едукације по томе што укључује наставнике из једне школе који посећују партнерску школу, али посете су ограничене на размену информација и не укључују едукацију кадрова. Као и код размене едукације, размена информација може бити једносмерна или двосмерна, и може бити саставни део студијског путовања.

После првих контаката и посете партнерској школи, размена информација може отпочети виртуелно, што значи да се комуникација и размена информација догађа искључиво коришћењем информационе и комуникационе технологије. Погледати Е - твининг.

4.3. Техничка размена

Ово укључује кадрове из једне школе који посећују партнерску школу да им помогну у имплементацији неке конкретне активности. Наставници у посети могу привремено попунити радна места у организацији домаћина слично као код стажирања.

4.4. Сарадња на конкретним иницијативама или пројектима

Овде је укључено две (или више) организација које су се споразумеле да раде заједно и заснују неки конкретан курс, материјале за учење или пројекат или да одговоре на неки други проблем од обостраног значаја.

Типични примери таквих активности су кад средње стручне школе ЕУ сарађују на стварању предлога за пројекат у оквирима програма финансираних од стране ЕУ, као што је Леонардо.

4.5. Е- твининг пројекти

Захваљујући развоју интернета и светске интернет мреже (www) развија се нов и узбудљив облик сарадње међу партнерским школама – тзв. Е-твининг. ЕУ је направила посебну погодност која се зове оквир за електронски твининг у циљу промовисања овог типа сарадње.

Е-твининг је изванредна могућност за све школе како у ЕУ тако и ван ЕУ. Тамо где су Твининг и партнерства „давних дана“ (пре 1991) била нешто од чега је само неколицина заиста имала користи, појавом нове технологије постало је могуће за далеко већи број наставника и ученика да уживају у контактима и сарадњи преко границе, а све уз веома скромне трошкове у поређењу са традиционалним обликом твининга и партнерстава.

5. Услови за успешан твининг и партнерства

Да ли је ваша школа спремна да отпочне твининг или тражи партнерство? ДОле можете наћи списак услова које треба испунити пре него што почнете да разматрате твининг или почнете припреме за партнерство:

а. Визија/сврха

Вашој школи је потребна јасна представа о томе зашто се опредељује за твининг или за пројекат партнерства, тј. Шта мислите да пројекат може да допринесе вашој школи и шта из њега можете добити?

На пример, можда осећате да ће вам Твининг и партнерствадонети нове идеје и инспирацију како да имплементирате предавачке методе оријентисане на студенте, и учење засновано на исходима.

Или бисте волели да дискутујете са својим колегама у иностранству о начинима како да организујете сарадњу са социјалним партнерима.

Или можда желите да видите и поразговарате са колегама како они имплементирају свој курс за мехатроничара, зато што се ваша школа управо спрема да по први пут почне такав курс.

Важност да имамо макар једну јасну сврху да би се укључили у твининг или партнерски пројекат не може се довољно нагласити. Интензитет ове сврхе имаће значајан утицај на то да ли опредељење, ресурси, време и средства морају да се обезбеде за пројекат твининга или партнерства и да ли су они довољни.

б. Посвећеност

Потребно је да постоји снажна жеља у вашој организацији да се упусти у твининг или партнерски пројекат. Ваша школа мора бити вољна да учи и да дели. Мора постојати подршка за твининг или партнерство на свим нивоима: у управи, међу наставницима, техничком особљу и ученицима. У идеалном случају, међународна сарадња може бити укључена као централна тачка у изјави о мисији ваше школе.

ц. Време

Ваша школа мора бити спремна да посвети време које је потребно да би Твининг и партнерства функционисали. Не постоји брз и лак пут до успешног твининга или партнерства.

д. Капацитет

Ваша школа треба да има капацитет кадрова који ће преузети твининг или партнерство. Ако сте већ сада растегнути преко лимита, треба да осмислите како ћете инкорпорирати додатни рад који ће пројекат твининга или партнерства подразумевати.

Такође треба да размотрите да ли имате језичке капацитете у кући. Нема финансирања за преводиоце тако да школа мора да пронађе неопходне капацитете да говори језик или више језика. Најмање један члан колектива мора говорити немачки уколико желите да имате партнерску школу из немачке,

најмање један члан мора знати италијански уколико желите италијанску школу за партнера, и најмање један члан колектива мора говорити енглески ако желите да вам партнерска школа буде из Низоземске, Данске или Шведске итд. Ако је ваша школа слаба у овом погледу, ово је једно од првих стратешких питања које морате да решавате!

Како можете да експлоатишете дивне могућности е-твининга ако ваши кадрови не говоре ни један страни језик на пристојном нивоу? Најновија истраживања људског мозга показују да човек никада није толико стар да не би могао да почне учење страног језика...

е. Добродошлица у култури и атрактивна презентација

Култура у вашој школи треба да буде гостопримљива за колеге који долазе из других средина. Један аспект тога је и узимање у обзир не говоре сви на овом свету ваш језик.

Како је ваша школа на пример представљена на интернету? Да ли имате јасан и атрактиван сајт на енглеском (или немачком или француском, шпанском..) зависно од тога с којим земљама желите да сарађујете.

Ваш сајт на страном језику не треба да буде само превод ваше домаће странице. Уосталом, ваши међународни партнери нису млади из Ниша или Новог сада или Врњачке бање.

Ваш вебсајт ја ваша визит карта према међународној заједници. Када ваши нови контакти треба да одлуче да ли желе да улажу време и друге ресурсе у твининг аранжман или партнерство са вашом школом, свакако ће међу првим стварима проверити ваш вебсајт.

Зашто би они изабрали вас а не школу из Бугарске или Чешке републике или Македоније? Представите себе као школу која има визију и стратегију, дајте примере ваших пројеката и развојних активности. Покажите како је привлачан и занимљив ваш регион, напомените какав је економски раст, како сарађујете са локалним компанијама итд. Итд. Не заборавите да већина ваших колега у иностранству никада није видела слике како је Србија лепа.

Ф. Финансирање

Твининг и партнерства ће укључити додатне трошкове за вашу школу, нарочито за путовања. Да бисте покрили ове трошкове, морају се пронаћи средства или у вашој школи или ћете морати да идентификујете спољашњи извор финансирања.

6. Успешни твининг и партнерства – карактеристике

Доле поменуте карактеристике успешног повезивања у твинингу и партнерствима екстраховано је из претходних твининга и партнерских пројеката:

- **Добитак - добитак**

Да би Твининг и партнерства били успешни мора постојати додата вредност за обе школе – мора бити ситуација у којој добијају обе стране.

- **Компатибилност**

Ваше шансе за успех су много веће уколико постоји компатибилност између школа. Да бисте осигурали добру компатибилност :

- Мора постојати сличност у искуствима, проблемима, интересима, приступу и активностима.
- Обе школе треба да деле заједничко схватање и узајамно поштовање културолошких норми и вредности, ограничења и очекивања.

У идеалном случају, обе школе треба да буду на сличном нивоу зрелости.

- **Зрелост**

Твининг и партнерства најбоље функционишу када су обе школе достигле одређени ниво организационе зрелости који им омогућава да спроведу пројекат повезивања у твинингу или партнерству. За Твининг и партнерства, да би били успешни, биће потребно да им ангажовани кадрови посвете значајно време и да макар један део инфраструктуре мора бити на свом месту.

- **Реалистична очекивања**

Важно је да се очекивања држе контролисано. Активности у пројектима твининга и партнерства треба да буду оствариви у оквирима постојећих ресурса и у задатим временским оквирима.

- **Реална потреба**

Иако мора постојати добро поклапање између постојећих потреба и капацитета две школе, одабрана пројектна активност треба да буде вођена првенствено потребама сваке школе. Другим речима, важно је идентификовати праве потребе и наћи начине да се ове потребе назначе.

- **Јасна оријентација**

Важно је одржавати јасну и фокусирану оријентацију на планиране активности.

- **Финансирање**

Финансирање се мора обезбедити или потврдити у ранијој фази процеса и потребно је да оно буде одговарајуће.

- **Руководство**

Пројекти твининга и партнерства су успешни само када одређени појединци у свакој организацији преузму вођство. Често су најбољи пројекти они које иницирају посвећени појединци из обе школе, који се већ познају од раније.

- **Добро планирање**

Добро планирање од почетка је битно. На пример:

- Значајно време треба провести на самом почетку да се утврди шта која организација може да научи од оне друге. Ово подразумева пуно истраживања, добро пред-планирање и добру комуникацију међу школама.
- Свака школа треба да спроведе процену својих потреба и капацитета.
- Довољно времена треба одвојити да се омогући сазревање у односима између две школе.
- Циљеви морају бити јасно истакнути и мора се направити радни план. Ово је једини начин да се осигура да су школе озбиљне у својој преузетој улози и да су добро размислиле о својим потребама и капацитетима.

- **Мониторинг и евалуација**

Постављање циљева у току процеса планирања помоћи ће да се обезбеди пројекат твининга и партнерства који ће се заснивати на резултатима. Такође је важно утврдити индикаторе успешности, пратити пројекат у току дешавања и вредновати пројекат на крају или у одређеним интервалима, на одабраним тачкама пређеног пута.

- **Флексибилност**

Две школе морају бити приправне да направе уступке у току пројекта. Флексибилан приступ планирању и имплементацији, корак по корак је пожељнији него фиксирана подцртана стратегија. Ово је нарочито важно за школе које се упуштају у свој први твининг или партнерски пројекат.

- **Добра комуникација**

Добар проток информација између две школе је битан за успех пројекта твининга и партнерства. Питања комуникације могу се појавити још у фази планирања (нпр. адекватно представљање потреба или капацитета) као и у фази имплементације (нпр. Артикулисање проблема на конструктиван начин).

- **Културолошка сензитивност**

Важно је обезбедити да се све активности едукације или информисања које су саставни део пројекта прилагоде културолошкој реалности школе која их прима.

- **Савети за добру комуникацију**

Ево неколико савета како одржати добру комуникацију са вашом партнерском школом:

- а. Поставите систем комуникације на почетку твининга или партнерства и идентификујте коју одговорност има сваки учесник у комуникацији.
- б. Прегледајте редовно систем комуникације и будите спремни да унесете неке измене.
- ц. Узмите у обзир чињеницу да две школе могу имати различите стилове комуницирања.
- д. Прихватите да ће се проблеми у комуникацији догодити да се и о самим тим проблемима мора комуницирати.
- е. Не ослањајте се превише на папирологију, потрудите се да упознате једни друге!!

(прилагођено из *Collaboration. What makes it work*, by Paul W Mattessich and Barbare R. Monsey).

7. Предности узајамних или двостраних твининга и партнерства

Школе које су учествовале у пројектима твининга и партнерстава тврде да су најуспешнији твининг пројектиони који су узајамни или двострани. То значи да свака школа учи од оне друге. Узајамни Твининг и партнерства доносе увећане предности за обе школе. Уколико је учење искључиво или углавном једносмерни процес, то значи да твининг није добро избалансиран и да један од партнера (школа) може после извесног времена осетити да је увек она та која доприноси. Аспект узајамности треба уградити у активности твининга од самог почетка!

Чак и када је путовање у једном правцу, на пример када школа пошаље неког у партнерску школу да спроведе едукацију – учење ипак може бити обострано. Осим предавања информација школи домаћину, едукатор може и учити и понети кући информације о приступу или стратегији која се користи у школи домаћину.

8. Друга разматрања

8.1. Језичке препреке

Када одаберете партнера, потребно је проценити да ли ће разлике у језику бити могле представљати баријеру за успешну комуникацију. Два фактора која треба узети у обзир су природа вашег пројекта твининга или партнерства и језичке способности две школе.

Код неких пројеката твининга и партнерстава морате обезбедити да многи чланови колектива у обе школе говоре исти језик. У другим, може бити довољно да само по једна особа у свакој школи може да комуницира вербално и писмено на заједничком језику.

Важно је утврдити да кадрови ангажовани у пројекту имају језичке способности да остваре циљеве пројекта. Опште је правило да руководиоци пројекта сваке школе контактирају оне који су одабрани као учесници на пројекту и да утврде степен њиховог усменог и писменог знања језика. Било би на пример разумно да се код учесника степен усменог знања језика потврди тако што ће се са њим обавити телефонски разговор, и тражити да пошаље копију документа или писмо које је припремио на језику тог пројекта твининга или партнерства.

8.2. Унутар регионални наспрам међурегионалних пројеката твининга и партнерстава

Било да се одабрали твининг повезивање са школом из вашег географског региона (регионално) или са неком из другог региона (међурегионално) зависиће од различитих фактора, укључујући које су потребе ваше школе, које су школе заинтересоване да учествују у пројекту твининга и партнерства, где се може наћи најпогоднији партнер и да ли сте већ развили односе са дотичном школом.

Често, међурегионално повезивање или партнерство може укључивати веће културолошке и језичке разлике него код регионалног повезивања, али то нију увек случај. У већини случајева, међурегионални твининг подразумева веће трошкове путовања.

9. Како направити твининг и партнерство

9.1 Увод

У овом водичу се подразумева да ће твининг или партнерство имати форму размене едукације, информације или техничке размене. Уколико ваша школа уместо тога одлучи да ствара сарадњу на основу неке конкретне иницијативе, већина доле набројаних корака се може применити, али неки од њих могу бити сувишни или их треба прилагодити.

9.2. Фаза истраживања

Фаза истраживања је када неко дође на идеју да покрене твининг или партнерство, спровођење одговарајућих припрема у вашој школи, проналажење извора финансирања, трагање за једним или више потенцијалних партнера и стварање споразума са партнерском школом.

9.2.1. Доћи на идеју

У идеалном свету, процес би почео у оквиру школе у малој групи која се бави истраживањем или је дошла да добру идеју а затим у дискусији са другим члановима колектива и са руководством.

9.2.2. Процена потреба и капацитета ваше школе

Ако је ваша школа одлучила да је идеја о прављењу твининга или партнерства добра и да је треба даље разрадити како би се могла реализовати, сада је

прави тренутак да се спроведе процена потреба и капацитета. Ово значи да треба идентификовати потребе ваше школе (области у којима их пронађете моћи ће да спроведу активности са неком иностраном школом) и предности (вештине и ресурсе које ваша школа може да подели са другим колегама).

Можда вам је већ познат термин „процена потреба“ (*needs assessment*) . Процена потреба састоји се од прикупљања информација пре планирања пројекта, тако да можете стећи сигурност да ваш пројекат кореспондира са неком реалном потребом. Процена капацитета је веома слична, осим што се овде истражују снаге а не потребе.

Да бисте добили ове процене потребно је наћи одговоре на нека врло проста али круцијална питања:

а. У чему смо слаби код наших садашњих активности? Где нам недостају знања и вештине? Где би нам добро дошла помоћ?

б. Да ли има неких активности које бисмо желели да почнемо али их још нисмо почели јер немамо још довољно знања или вештина на потребном нивоу. Каква знања или вештине бисмо могли да искористимо?

ц. Где су наше јаче стране? У чему смо одлични? Која знања и вештине бисмо могли да пренесемо другим школама?

Да добијете одговоре на ова питања могли бисте да организујете кратку сесију, тзв. “brainstorming”, да дистрибуирате упитник или да примените комбинацију оба ова приступа.

У ову сесију бисте могли укључити кадрове који ће учествовати у активностима, а у неким случајевима и ученике или социјалне партнере. Добра идеја би била да се дистрибуирају питања пре састанка и да се тражи од учесника да размисле о питањима. Такође је важно да се учесницима објасни контекст – зашто се спроводи процена потреба и капацитета.

Упитник би могао да се дистрибуира особљу (као и ученицима и социјалним партнерима тамо где је то потребно) а одговоре онда треба компилирати и анализирати.

9.2.3. Слагање око циљева

Информације из процене о портебама и капацитетима треба да омогуће вашој школи да утврди јасне циљеве за пројекат твининга или партнерства. Ови циљеве изражаваће оно што се надате да постигнете и шта можете да понудите или пружите. Важно је утврдити циљеве у раној фази процеса, мада се циљеве могу модификовати када почнете да ступате у контакте и дискусије са вашим потенцијалним партнерима. Касније у току процеса ће бити потребно да дефинишете специфичније циљеве.

Циљеви – различите врсте циљева

Циљ је општи став о томе шта ће бити крајњи резултат, тј. Шта пројекат хоће да постигне.

Пример:

Унапредити вештине предавача који предају по програму за туристичког техничара развијањем и применом новог метода и уџбеника оријентисаног на студенте.

У другом смислу циљ може бити прецитнији став о томе шта пројекат треба да уради да би достигао крајњи циљ.

Примери:

1. Припремити материјале и уџбенике за кључне изразе у енглеском језику који се користе у туристичким агенцијама, засновано на е-твинингу, до 20 октобра 2007.
2. Спровести пилот вежбу е-твининг коришћењем материјала између школе х и партнерске школе хх у новембру 2007.

Дакле у овом смислу циљеви су више конкретни специфични, мерљиви и достижни у оквиру датог временског рока.

9.2.4. Потврдите да је ваша школа опредељена и спремна

Пре него што идемо даље, треба да проверите да ли је у вашој школи јасно зашто жели да се укључи у твининг или партнерство, и да има јаку жељу да отпочне са тим.

Треба да потврдите да ваша школа има способности да преузме један твининг пројекат. Да ли има потребно време, просторије, ресурсе?

Као саставни део овог процеса, можда ће бити потребно да измените изјаву ваше школе о мисији како би уградили заједничко искуство које делите са иностраним школама. Ако је ово већ учињено, можда ћете желети да уградите међународну димензију у ваш вишегодишњи или годишњи стратешки план. Ако сте и ово урадили, на добром сте путу.

9.2.5. Одабрати кадрове који ће учествовати

У овом тренутку најкасније треба да откријете која ће особа у вашој организацији преузети да води овај пројекат. Добро би било идентификовати и другу особу која ће асистирати лидеру или менаџеру, а и да буде присутна због подршке. Чим се пројекат буде развио даље, биће потребно да додате још чланова у тим. Процес селекције је веома важан. Битно је да обезбедите да прави људи буду одабрани за овај задатак.

Идеално би било одабрати особе које имају:

- Добре менаџерске способности
- Добре односе са људима
- Добро говоре језике

- Добро владају вештинама на компјутеру
- Имају искуства са других пројеката или су едуковани у руковођењу и развоју пројеката.
- Имају јак интерес и евентуално искуство у међународној сарадњи
- Изражавају интерес да раде са школама у другим земљама
- Имају жељу да се суоче са новим изазовима.

9.2.6. Идентификујте могуће изворе финансирања

Треба да имате релативно јасну идеју већ у раној фази о томе да ли ће финансирање твининга или партнерства моћи да буде обезбеђено у вашој школи и да ли ћете, што је вероватније, морати да пронађете спољашњег донатора. Ако вам треба екстерно финансирање, треба да идентификујете потенцијалне донаторе и да се уверите да постоје реалистичне шансе да ћете добити потребна средства.

9.2.7. Идентификујте потенцијалне партнерске школе

МОжда вћ имате на уму једну или више школа, на основу дискусија које сте већ имали, о људима које сте ви или ваше колеге упознали кроз посете или конференције, или путем интернета. Ако немате, онда је потребно да пронађете потенцијалне partnере. У овој фази било би добро идентификовати два или више потенцијалних партнера да бисте увећали до максимума своје шансе за успех. Можете узети у обзир неке од следећих фактора кад будете одлучивали где да тражите.

- **Компатибилност по профилу и интересима**

Уколико желите да ограничите потрагу на школе које су сличне по рироди, које имају сличне профиле или интересе, или тамо где постоје регионални или економски аспекти који би били занимљиви за вашу школску стратегију развоја партнерства.

- **Компатибилност у језику**

Морате бити у стању да комуницирате са својим партнером, према томе језичка питања су важна. Сетите се да узмете у обзир какве су језичке способности у вашој школи. Можда неки чланови вашег колектива говоре друге језике, осим енглеског и немачког, а то може бити одлична основа за сарадњу. Немојте пребрзо доносити закључке о језичким способностима ваших потенцијалних партнера. У ствари требало би да пороверите језичке способности свих учесника у пројекту у обе школе.

- **Далека путовања**

Ако је финансирање јако ограничено, то може бити озбиљан фактор.

9.2.8. Контактирање потенцијалних партнера

Ово је тренутак када треба контактирати и истражити могућности са потенцијалним партнерским школама. Прво треба видети да ли су заинтересовани. Затим је потребно разменити информације о вашим узајамним потребама и капацитетима, како би утврдили да ли би уклапање било пожељно.

За вашу школу је важно да развије добро разумевање потенцијалних партнера, профила које они нуде, области које желе да развијају, њихова интересовања а такође њихова заједница и регион, да ли има потенцијала за вашу заједницу и регион итд..

9.2.9. Одаберите једну школу и обезбедите њихов пристанак

Потребно је да одаберете школу коју желите да вам буде партнер. Затим је потребно да постигнете принципијелни споразум са том школом како бисте могли да наставите са планирањем пројекта твининга или партнерства.

Веома је важно да успоставите однос са вашом потенцијалном партнерском школом. Ако није у питању школа са којом већ имате успостављене контакте, наведене тачке 9.2.8. и 9.2.9. могу узети доста времена – у неким случајевима то може потрајати више месеци. То углавном зависи од карактера и величине пројекта.

9.2.10. Одаберите форму твининг или партнерство

У консултацијама са вашом новопартнерском школом, биће потребно да одаберете форму твининга или партнерства у оквиру које ћете се ангажовати. Која форма твининга или партнерства има смисла за обе школе? Одговори на ова питања зависиће углавном од потреба и капацитета ваше школе као и од партнерске школе. Према томе, добра процена сопствених могућности и добра функционална комуникација биће кључне полуге које ће вам помоћи приликом одлучивања.

10. Планирање

Сада кад имате принципијелну сагласност са вашом партнерском школом, потребно је да направите и формални план. Ова тачка је вежба основних корака у планирању. Молим вас имајте у виду да се ови кораци неће сваки пут догодити у прецизном хронолошком редоследу како је дато доле. Такође је могућно преклапање између појединих корака.

10.1. Општи нацрт пројекта

Нацрт треба да садржи:

- Предвиђене циљеве
- Кратак опис форме твининга или партнерства и предложених активности
- Предлог временских оквира, рокова
- Процена трошкова
- Провизорни планови за обезбеђење потребног финансирања и
- Списак свих ресурса које свака школа уноси у партнерски однос, укључујући које особе из које школе ће бити ангажоване и како.

Нацрт треба да припреме заједно обе школе.

Истраживачке посете

Иако би истраживачка посета вашој партнерској школи била оптимална у току фазе планирања, она можда неће бити могућа због финансијских тешкоћа. Добри односи се и даље могу развијати путем модерне информативне и комуникационе технологије. У овом смислу, додата вредност коју доноси један добар и информативни међународни веб сајт, од изузетног је значаја.

10.2. Постићи сагласност на генерални нацрт пројекта

Потребно је да обе школе формално одобре генерални нацрт.

10.3. Следећи корак – детаљан пројектни план

План треба да садржи:

- Циљеве пројекта
- Улоге и одговорности обе организације
- Акциони план у коме су приказане све активности и временски оквири за њихову имплементацију
- Детаљни буџет у коме је приказано која ће школа за шта обезбедити ресурсе.
- Стратегија обезбеђивања средстава
- Списак кадрова из обе школе који ће бити ангажовати
- Очекивани резултати и индикатори успеха
- Стратегија мониторинга и извештавања
- Стратегија евалуације

План треба да предвиди тачно у чему се састоји улога сваке школе на пројекту, укључујући и области као што је логистика, администрација, набавка опреме за едукацију, припрема документације, извештавање, комуникација и компјутерска технологија.

Детаљни пројектни план треба да буде знатно детаљнији него горе поменути генерални нацрт.

10.4. Сагласност са партнерском школом око детаљног плана

Обе школе треба да одобре детаљни план пројекта. Уколико будете желели да направите формални уговор који ће потписати обе школе, треба да предвидите клаузулу која ће омогућити и једној и другој школи да изађе из ангажмана уколико се услови битно промене.

10.5. Обезбедите неопходно финансирање

Ако већ немате предвиђена средства у оквиру своје школе, биће потребно да потражите једног или више потенцијалних донатора. Зависно од захтева самих донатора, било би добро да свој иницијални приступ (и свој коначни приступ) одредите у ранијој фази процеса, најбоље одмах пошто су се обе организације договориле о генералном нацрту. Важно је да почнете истраживање могућих извора финансирања пре него што уђете у било какве формалне договоре.

Можда ће бити потребно да разрадите пројектни предлог који ћете поднети потенцијалном финансијеру или донаторској организацији. Сваки донатор има свој стандардни формат за аплицирање пројекта. Према томе, добро би било да проверите да ли се ваша идеја уклапа у циљеве донаторског програма, и да у раној фази тражите информативне материјале и формуларе за апликацију, тако да од самог почетка можете узети у обзир посебне захтеве донатора. Имајте у виду да се поједини програми заснивају на суфинансирању од стране апликаната. Ово се на пример односи на донације (грантове) Европске Уније. Школе које су узеле учешће у првој фази програма реформе средњег стручног образовања, у фонду за иновације имају искуство са финансирањем пројекта на бази гранта.

11. Имплементација вашег твининг пројекта или партнерства

Када су горе описане припреме успешно обављене, спремни сте да имплементирате ваш твининг пројекат или партнерство. Имплементација треба генерално да прати стандардну праксу менаџмента на пројектима. Доле ћете наћи неке сугестије са посебним освртом на пројекте твининга или партнерства.

11.1. Културолошко разумевање

Када радите са колегама из друге културне средине, чињеница да радите у истом пољу, тј. образовање и едукација, а можда и у истом сектору или на сличним профилима, одлична је база за узајамно разумевање. Моћутим, не треба заборавити да још увек постоје културолошке разлике на суптилнијем нивоу које треба да имате на уму.

11.2. Мониторинг и извештавање

Како ћете знати да ли је ваш пројекат на правом путу? Биће потребно да се пројекат трајно прати у току дешавања. Мониторинг је континуелни процес прикупљања и анализирања информација о имплементацији пројекта. Мониторинг вам може одговорити да ли су активности које сте имплементирали у складу са вашим планом.

Мониторинг укључује:

- Прегледање акционог плана да се утврди да се планиране активности спроводе и да нема озбиљнијег кашњења.
- Прегледање буџета да се утврди да ли је пројекат остао у предвиђеним буџетским оквирима.
- Утврђивање да ли се постиже напредак ка испуњавању циљева пројекта.
- Идентификовање да ли има новонасталих проблема у току имплементације пројекта.

Уколико постоје тешкоће, или ако пројекат касни у односу на планиране рокове, ако су трошкови превисоки, ако нема прогреса у односу на постизање циљева, или ако су се појавили нови проблеми у току имплементације, онда се морају предузети корективне мере. Ово може да подразумева уношење измена у план активности.

Извештавање је део процеса мониторинга. Редовни извештаји се припремају у утврђеним интервалима у току пројекта. Извештаји треба да садрже информације о истим елементима који су горе идентификовани:

- Статус акционог плана
- Статус буџета
- Прогрес ка постизању циљева пројекта и
- Проблеми настали у току имплементације пројекта.

У извештајима такође треба да буду описане корективне активности које су предузете у циљу решавања појединих тешкоћа.

Редовни извештаји такође користе да се донатор обавештава и да се дисеминирају информације о твининг пројекту према партнерским школама или другим организацијама.

Када се пројекат заврши, треба припремити завршни извештај. У њему треба да буде укључен и одељак о новим искуствима (lessons learned) као и препоруке за будуће пројекте твининга или партнерства. Свакако ћете поделити коначни извештај са својим колегама у обе школе и са вашом пројектном мрежом. Пројектно умрежавање укључује све организације које су подржавале или допринеле вашем пројекту. Такође можете организовати семинар за дисеминацију према другим школама у оквиру истог сектора, или у вашем граду или региону, како би са њима поделили своја искуства.

Ако ваш пројекат укључује и стажирање или одлазак на праксу, добро би било питати особе које су учествовале у томе да припреме два извештаја – један „финални“ одмах по завршетку њихове праксе у партнерској школи или страниј

компанији, а други наставак извештаја неколико месеци касније. У наставку извештаја они ће имати прилику да опишу до које су мере били у могућности да примене знање стечено у току њиховог боравка у партнерској школи или компанији.

11.3. Припреме школе домаћина

Ако је ваша школа домаћин кадровима из партнерске школе, ево неколико сугестија како да се припремите за њихову посету:

- Не заборавите да направите аранжмане за прихват гостију и евентуално исхрану. Школе које учествују у твинингу или партнерству понекад стварају уштеде тако што смештају своје посетиоце у школске интернатске просторије или у хотеле за обуку или чак по приватним кућама. Ова последња опција се препоручује само ако СВЕ заинтересоване стране прихвате овакво решење. Искуство показује да ће оваква опција вероватно бити прихватљивија ако је партнерство већ постојало раније тако да су се већ развила лична пријатељства међу појединцима.
- Унапред пошаљите својим колегама који ће вас посетити довољно информација о вашој земљи, захтеве за визу, девизни курс, адресе и телефонске бројеве смештаја, логистику и друге практично потребне информације које ће им помоћи да се брзо прилагоде новој средини. Са модерном технологијом задатак информисања је постао много једноставнији зато што сада можете користити доступне изворе из целог света и преко интернета лако послати велике фајлове са сликама, у само пар секунди.
- Организујте брифинг на самом почетку посете, да упознате своје колеге у посети са вашим колективом и евентуално другим организацијама.
- Организујте неке друштвене или слободне активности за ваше госте тако да њихов боравак буде комплетно искуство.

11.4. Припреме колега у посети

Неке опште сугестије о томе како да се припремите за посету:

- Урадите свој домаћи задатак пре него што кренете у смислу да треба прочитати све информације које вам је послала партнерска школа о њиховој школи, о њиховим активностима и њиховој заједници. Ако су информације које сте добили мало танке, можете их употпунити на интернету.
- Понесите одговарајуће информације од куће. Проверите да ли су потребни документи на енглеском, немачком, мађарском добро преведени и да су прошли лектуру.

12. Евалуација вашег твининг пројекта или партнерства

Евалуација је критична компонента у сваком пројекту твининга или партнерства. Потребно је да знате шта је функционисало а шта није. Евалуације које се спроводе у току трајања твининга или партнерства могу допринети да се унесу модификације у пројектни акциони план. Евалуација која се спроводи на крају твининга може да утиче на планирање будућих пројеката.

Анекс 1 Е-твининг – модели сарадње за инспирацију

Е –твининг је релативно нов концепт али је већ доказао своју вредност. ЕУ је почела своју иницијативу за Е –твининг у 2004 и сада је број школа које су се регистровале и користе добијени софтвер премашио 23400. У овај број укључене су школе од основног нивоа образовања до средњих школа (узраст 19 год.).

Е –твининг се овде шире схвата као постављање пројекта сарадње који је у педагошком смислу релевантан за ученике или је битан за развој школе и њених услуга уопштено говорећи. Насупрот класичном твинингу и партнерским пројектима где се људи крећу из једне земље у другу, уз значајне трошкове, пројекти твининга се могу имплементирати уз веома мале трошкове. Ако се школе договоре да раде са компонентама из платформе електронског учења као што су мрежне табле, могу довести до увећаних трошкова, али у основи, Е –твининг може да ради било која школа која има неколико компјутера, претплату за интернет и ангажоване кадрове и ученике.

У наставку ћете наћи списак неких типичних модела сарадње који су већ прошли проверу у школама ЕУ , плус неколико нових:

Твининг целих школа:

- У вези са твинингом (братимљењем) градова

Један град из ЕУ и град из Србије су се договорили да поставе градски твининг програм. Две средње стручне школе, свака у свом граду су сагласне да поставе Е –твининг пројекат и тако створе синергију са целокупним градским твинингом.

- У вези дугорочних размена

Две партнерске школе су организовале путовања и размењивале предаваче и ученике већ неколико година. Е –твининг даје могућност да се иде даље у погледу информисања и комуникационе технологије као и у погледу педагошког искуства.

- У вези других програма и активности ЕУ

Две школе су већ повезане једном другом акцијом у оквиру програма ЕУ. Е – твининг им омогућава да ојачају већ постојеће везе са њиховим партнерима.

- Нова партнерства

Због утицаја главног наставника или групе наставника или због промене у политици едукације или због регионалног економског развоја, школа жели да глобално покрене школско партнерство и да развија европску или међународну димензију свог целог колектива.

Следећи примери могу се интегрисати у свако партнерство целе школе или се могу водити независно, уколико такво целокупно школско партнерство није још покренуто.

Твининг школског менаџмента

- Пројекат менаџера о школским организационим питањима
- Узајамна размена и дијалог о питањима доношења одлука.
- Организација твининг пројекта целокупне школе

Твининг наставника

- Струковна опција

Наставници истог профила или из истог предмета или модула у различитим земљама уносе европску димензију у процес учења.

- Унакрсна опција

Наставници из различитих предмета обрађују једну тему тамо где су им предмети комплементарни.

- Базирано на активностима

Два наставника покрећу заједнички догађај за сарадњу.

- Едукација једнаких по рангу

Два наставника размењују искуства из методологије, педагогије, коришћења компјутерске технологије, или дидактике. Ова размена може да садржи и заједнички развој учила или уџбеника и наставних материјала. Оваква опција може се интегрисати са свим осталим.

Твининг наставничких тимова:

- Струковна опција

Два или више тимова наставника из истог предмета раде заједно на заједничкој теми и упоређују различите приступе у вези са постојећим културним и струковним или методолошким разликама.

- Унакрсна опција

Групе наставника из различитих предмета заједнички обрађују једну тему , на пример нови модул.

- Вишеструковна опција

Више разреда ученика раде на пројекту који укључује наставнике из већег броја предмета.

Твининг библиотекара

Два библиотекара размењују ресурсе и методологију у циљу побољшања школских информативних сервиса.

Твининг предавача информатике

Два предавача информатике и комуникација размењују ресурсе и приступе у циљу професионалније интеграције компјутерске технологије у процес учења.

Твининг вебмастера (дизајнера веб сајта)

Два вебмастера размењују идеје и развијају заједнички твининг веб сајт за школе, у комбинацији са интерактивним програмима.

Твининг на тему усмеравања и саветовања

- Европска мобилност
- Два саветодавца имплементирају водич за студенте који траже посао или даље проучавају могућности у земљи партнера.

Твининг школских супервизора

- Повезаност између заједница / родитеља и школа

Два супервизора истражују и пореде теме као што су насиље у школи, родитељски односи или питања приступа образовању, и предлажу начине да се побољша школски живот у тим земљама.

Анекс 2: Како пронаћи релевантне информације на интернету?

Институције ЕУ

etf.europa.eu
www.delscg.cec.eu.int
www.trainingvillage.gr
cedefop.europa.eu

ЕУ програми и активности – користите њихове најбоље примере из праксе:

Програм ЛЕОНАРДО

http://ec.europa.eu/education/programmes/leonardo/data_en.html

Пројекти који су добили награду (Грац)

<http://ec.europa.eu/education/programmes/leonardo/doc/grazprojects.pdf/>

Линкови свих канцеларија Леонардо програма у чланицама ЕУ могу се наћи на првој страни ове публикације:

<http://ec.europa.eu/education/programmes/leonardo/doc/grazambassadors.pdf/>

Значајни линкови:

http://ec.europa.eu/education/programmes/leonardo/links_en.html/

1. Главни улаз у ЕУ програме који су релевантни за партнерства и твининг:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index.html

са линковима на одговарајуће портале главних активности и даљим линковима на европске иницијативе за е- учење, и ПЛОТЕУС (портал у вези погодности за учење широм Европе).

2. Леонардо- пројекти и партнери

Leonardo.cec.eu.int Leonardo partners search database:

Leonardo.cec.eu.int/psd/ одаберите- корисник без регистрације

3. Британски сајт о глобалним партнерствима школа

DFID Global School Partnerships

<http://www.britishcouncil.org/globalschools-partnership-advice.htm>

4. E-learning ЕВРОПА

<http://www.elearningeuropa.info>

Кликните на “Practice” за информацију о најбољим примерима из праксе. На пример ЕУ иницијатива о школском умрежавању EU-RIPIDES

http://www.elearningeuropa.info/index.php?page=doc&doc_id=7965&doclng=6&menuzone=1

[http://www.eu-ripides.net/cms/content/view/60/48/lang.en/](http://www.eu-ripides.net/cms/content/view/60/48/lang/en/)

5. EC webportal on town twinning

http://ec.europa.eu/towntwinning/index_en.html

Овај портал има много драгоценог материјала који се односе на различите приступе, на пројекте и најбоље примере из праксе. Најбољи градски пројекти твининга су представљени под називом златне звезде ("The golden stars") Пробајте за пример овај пројекат са циљем да се промовишу партнерски линкови у образовању између Лидса у Енглеској и Брна у Чешкој републици.

http://ec.europa.eu/towntwinning/gs_2006/leeds_en.pdf

**Студијска посета школи у ЕУ
Пролеће 2007**

**Подршка пилот школама у процесу
имплементирања реформе ССО**

Увод

Циљ активности студијске посете

Општи циљ студијске посете у ЕУ је пружање прилике особљу одабраних пилот школа да посете и проуче функционисање школа у ЕУ и локалне заједнице, стратегије њиховог развоја и међународне односе .

Посебан циљ је да виде и дискутују са руководиоцима и кључним особама о искуствима најбоље праксе у имплементацији наставног плана и програма и нових наставних метода у оквиру оних образовних профила које пилот школе тренутно развијају.

Теме

Тренутна реформа ССО у Србији се посебно фокусира на увођење више практичних вештина обуке, интегрисању теорије и праксе и блиске сарадње између школа и локалних компанија.

Припрема посета

Званично писмо је послато школама домаћинима у Аустрији, Немачкој, Француској, Словенији и Грчкој.

Одабир учесника студијског путовања

Видети формулар у прилогу. Крајњи рок за слање имена и података предложених учесника ЈИП-у је **недељу дана након што добијете потврду од школе домаћина**. Укупан број учесника из школе је 5. С обзиром да је ово први званични контакт између школа очекује се присуство директора школе. Пожељно је и присуство екстерног носиоца промена с обзиром на њихову важну и специфичну улогу у имплементацији реформе. Поред ова два учесника, школе ће изабрати додатне учеснике међу онима који ће бити ангажовани у имплементацији новог огледног наставног плана и програма. Посебан приоритет се даје особама које су активно учествовале у изради наставног програма и интерном носиоцу промена. Пошто превођење током посете није посебно обезбеђено, школа треба да осигура да међу својих пет чланова има особу која течно говори језик домаћина (чему се даје приоритет) или енглески језик. Уколико школа сматра да јој је потребна додатна подршка у превођењу током посете у виду особе која није из колектива, ово је могуће. Међутим, број учесника из школе тада треба да буде смањен на 4 како би додатна особа била 5.

Контакт са партнерском школом

Када се потврди обавештење које школе ће бити домаћини, пилот школе ће добити информативне материјале о школи коју ће посетити, тако да могу контактирати партнерску школу како би се договорили о:

- a. Датуму посете
- b. Програму мини пројекта

Мини пројекат

Како би се стимулисала размена знања и искуства стеченог током студијског путовања, одлучено је да се изради мини пројекат за сваку студијску посету. Мини пројекат ће се фокусирати на специфичну тему, која је подједнако интересантна за школу из Србије и школу из ЕУ.

Примери пројектних тема које су релевантне за садржај Програма реформе ССО су следеће:

1. Опште планирање и организација практичних активности ученика
2. Повезивање школа и социјалних партнера
3. Наставне методе (посебно рад на пројекту)
4. Оцењивање ученичких постигнућа
5. Лична заштита и заштита животне средине у школским радионицама;

О теми мини пројекта ће се договорити школа у Србији и школа домаћин у ЕУ. Тему ће одобрити експерт ЕУ као релевантну за контекст Програма реформе ССО.

Пилот школа и школа домаћин могу се договорити и одлучити како желе да спроведу и у којој форми мини пројекат. Једини услов је да се не прекораче дозвољена буџетска средстава ове посете. Више информација ће бити обезбеђено када буду потврђене школе домаћини.

Дисеминација

Размена искустава са студијске посете биће спроведена на два начина:

1. Кроз активности дисеминације сваке школе. Од школа ће се тражити да доставе планове ових активности .
2. Заједничка дисеминација међу учесницима.

Након студијске посете, пилот школе ће се састати са колегама из свог подручја рада, где ће разменити резултате студијске посете и пројекта. Сматра се да ће се стечене кључне информације на овај начин разменити са свим школама.

Веб сајт (Website)

Студијска посета ће бити представљена на страницама www.vetserbia.edu.yu. Веб сајт ће садржавати информације и линкове које се се односе на ЕУ, земље домаћине и подручја рада у овим земљама, школе домаћине и остале релевантне податке. Школе у ЕУ су позване да допринесу повезивању и информисању које је релевантно за њихове колеге из Србије, и обрнуто. Пилот школе и школе у ЕУ ће бити обавештене о постављању и функционисању веб сајта.

Посета

Одобрен буџет студијског путовања је ограничен. Дозвољена финансијска средства дозвољавају следећи оквир трошкова посете:

Трајање посете укључујући путовање : Максимум 7 дана

Представници школе :

Максимално особља - 5 (1 ће бити и преводац)

Програм реформе ССО ће покрити следеће индикативне трошкове, директно из канцеларије у Београду:

- Међународног повратног путовања - економска класа
- Осигурања
- Визе
- Смештаја, хране и локалног транспорта

Доле наведене трошкове сносиће школа домаћин за које ће добити надокнаду, по подношењу потребне документације :

- Организациони трошкови у партнерској школи (надокнада за документоване трошкове особља, без доданих трошкова)
- Материјали и комуникација

ЕУ школа која потврди да ће бити домаћин школи из Србије добиће још опширније информације о специфичностима договора и одговарајућим условима.

Од школе домаћина ће се тражити поднесе буџет за одобрење као део договора о студијском путовању.

Време посете

Предвиђено је да се посета земљи домаћину обави у време које највише одговара српским школама као и школама домаћинима у периоду између 1. априла и 25. маја 2007. године.